

**RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO
NA TEMAT ZDALNEJ EDUKACJI
PRZEPROWADZONEGO
W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH
I PONADPODSTAWOWYCH
NA TERENIE MIASTA KONINA**

Opracowanie: Zespół *Szkoła Naszych Marzeń*

Termin: Czerwiec 2020 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Cel i zakres diagnozy.....	3
1.2. Narzędzia badawcze	3
2. Analiza danych i wynik badań.....	4
2.1. Analiza ankiet wśród uczniów.....	4
2.2. Analiza ankiet wśród rodziców.....	14
2.3. Analiza ankiet wśród nauczycieli.....	20
3. Wnioski i rekomendacje.....	27

1. WPROWADZENIE

1.1. Cel i zakres

Celem ankiety była analiza i diagnoza nauczania zdalnego na terenie miasta Konina. Do ankiety zostali zaproszeni uczniowie, rodzice i nauczyciele. Jej zadaniem było również uzyskanie informacji, na jakich zasadach realizowana była nauka online oraz z jakimi problemami musieli się zmierzyć uczniowie, rodzice i nauczyciele w ramach nauczania zdalnego. Ważnym aspektem w ankiecie były pytania związane z realizacją podstawy programowej, dostępem do sprzętu czy Internetu. Jako że nauczanie zdalne okazało się dla wszystkich ogromnym i niespodziewanym wyzwaniem, wśród ankietowanych zwrócono szczególną uwagę na dobrostan ucznia, rodzica czy nauczyciela, ponieważ jest on niezwykle istotny w rozwoju kompetencji wśród dzieci i młodzieży.

1.2. Narzędzia badawcze

Raport został oparty na podstawie analizy danych uzyskanych z badań ankietowych przeprowadzonych w formie online w dniach od 10 do 18 czerwca 2020r. na terenie miasta Konina. Badaniem ankietowym zostali objęci: uczniowie, rodzice i nauczyciele:

- Kwestionariusz ankiety *Edukacja zdalna według uczniów*;
- Kwestionariusz ankiety *Edukacja zdalna według rodziców*;
- Kwestionariusz ankiety *Edukacja zdalna według nauczycieli*.

2. ANALIZA DANYCH I WYNIKÓW BADAŃ

2.1 ANALIZA ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD UCZNIÓW

2.1.1. Charakterystyka respondentów

W badaniu wzięło udział **2604 uczniów**, w tym że:

- **szkoły podstawowej 1- 3** (183 osoby), co stanowi **7%**;
- **szkoły podstawowej 4-8** (724 osoby), co stanowi **28%**;
- **szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej - liceum ogólnokształcące** (868 osoby), co stanowi **-33%**;
- **szkoły ponadgimnazjalnej/ponadgimnazjalnej -technikum** (644 osoby), co stanowi **-25%**;
- **szkoły ponadgimnazjalnej/ponadgimnazjalnej -szkoła branżowa** (185 osób), co stanowi **7%**.

Ankieta była anonimowa i zawierała 13 pytań pozwalających ocenić potrzeby i oczekiwania uczniów związane z edukacją zdalną. Większość ankietowanych to **kobiety** (1543), co stanowi **59%** i 1061 **mężczyzn** (**41%**).

Uzyskane wyniki stanowią niezwykle ważny punkt widzenia uczniów na temat realizacji nauczania zdalnego, gdyż to właśnie uczniowie potrafią wskazać, czy nauczanie na odległość było dla nich obciążające oraz jak ta forma pracy sprawdza się w porównaniu z tradycyjną edukacją.

2.1.2. Analiza ankiet wśród uczniów

Pytanie 3. Najbardziej w edukacji zdalnej podoba mi się...

Wśród najważniejszych zalet edukacji zdalnej uczniowie wymieniają:

1. **Elastyczny czas nauki – 1324 osoby (51%);**
2. **Możliwość dostosowania tempa i sposobu uczenia do moich upodobań -1108 osoby (43%);**
3. **Samodzielność w uczeniu się - 498 osoby (19%);**
4. **Spotkania online z klasą i nauczycielem -357 osób (14%);**
5. **Ciekawe miniprojekty proponowane przez nauczycieli (np. wirtualne wycieczki, spotkania z gośćmi z różnych instytucji, itp.) -172 osoby (7%).**

Wśród ankietowanych znalazło się 433 uczniów (17%), którzy nie potrafili wskazać zalet edukacji zdalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe wyniki można stwierdzić, że uczniowie w większości dostrzegają zalety takiej formy edukacji. Uczniowie cenią sobie nauczanie zdalne przede wszystkim za elastyczny czas nauki, możliwość dostosowania tempa i sposobu uczenia się do swoich własnych upodobań. Należy szczególnie podkreślić fakt, że dla ankietowanych istotne okazały się spotkania online, zarówno z klasą jak i z nauczycielem. Jak wynika z odpowiedzi udzielanych przez uczniów w pytaniach otwartych można wywnioskować, że dla uczniów w edukacji bardzo ważne są relacje, kontakt z rówieśnikami oraz nauczycielami.

Wielu z ankietowanych wskazało, że w edukacji zdalnej podobały im się praca metodą projektu oraz wirtualne wycieczki. Podkreślić więc należy, że w ramach zdalnego nauczania należy

pracować w zespole, bo dzięki temu uczniowie rozwijają kompetencje społeczne, nawiązują relacje i wzajemnie się od siebie uczą.

Pytanie 4. Największy problem w edukacji zdalnej sprawia mi...

Uczniowie wskazali, że największymi barierami edukacji zdalnej są:

- 1. Zbyt dużo zadań przesyłanych przez nauczycieli 47,4% badanych;**
- 2. Brak kontaktu z koleżankami i kolegami 31,7%;**
- 3. Zbyt duża ilość kanałów komunikacji 28,1%;**
- 4. Problemy ze zrozumieniem nowych treści 24,7%;**
- 5. Problemy z koncentracją 20,7%.**

Mniejsze problemy stanowiły:

- 1. Brak kontaktu z nauczycielem w ostatnich tygodniach 18,5%;**
- 2. Stres związany z nauką prowadzoną zdalnie 16,6%;**
- 3. Brak kontaktu z nauczycielami podczas nauczania zdalnego 15,3%;**
- 4. Problem z łączem internetowym 12,9%;**
- 5. Zaplanowanie codziennej nauki 12,2%;**
- 6. Ustalenie priorytetów w uczeniu się 11%;**
- 7. Dostęp do wartościowych materiałów 10,4%.**

Zdecydowanie najmniej problemów respondentom sprawiło:

- 1. Dzielenie komputera z rodzeństwem/ rodziną 7,9%;**
- 2. Brak komputera 7%;**
- 3. Czuję się wykluczony 6,5%;**
- 4. Stres związany z koronawirusem 6,3%;**
- 5. Brak warunków do nauki 5,3%;**
- 6. Brak Internetu 4,4%.**

Zdecydowana większość ankietowanych podkreśliła w swoich odpowiedziach, że nauczyciele przesyłali zbyt wiele zadań do samodzielnego realizowania, co spowodowało, że niektóre treści były niezrozumiałe. Ważne więc jest, aby oprócz zadawania materiału omówić go, sprawdzić czy przedyskutować.

Zaskakujący jest natomiast wynik dotyczący kwestii związanych z brakiem warunków do nauki czy dostępu do Internetu. Media informowały, że jest to pierwszorzędny problem, natomiast wyniki przeprowadzonej ankiety pokazały, że nie dotyczy on dzieci ze szkół konińskich.

Pytanie 5. Jeżeli masz inne problemy niż te wymienione powyżej opisz je w kilku słowach...

To pytanie miało charakter otwarty. Odpowiedzi na nie udzieliło **598 uczniów, co stanowi 23% badanych**. Na uwagę zasługują następujące, powtarzające się wypowiedzi:

- *Nie mam czasu na siedzenie 24/7 przed lekcjami, nigdy w życiu nie miałam tyle prac domowych;*
- *Problem może pojawić się, gdy okaże się w kolejnych klasach, że większość tak naprawdę nie uczyła się na sprawdziany i nie opanowała materiału, a będzie on potrzebny do zrozumienia dalszych zagadnień;*
- *Trudna sytuacja rodzinna, trudny okres w życiu prywatnym;*
- *Zbyt duża ilość materiału z każdej lekcji;*
- *Zbyt dużo jest nowych tematów do samodzielnego opracowania. W skrócie zostaliśmy wrzuceni na głęboką wodę i niektórzy nie dają sobie rady i toną. Materiału jest dużo więcej do przerobienia niż realnie przerobiliśmy na lekcji. Na lekcji, gdy czegoś nie zdążymy, nauczyciel zostawia na następną lekcję. W trakcie nauczania zdalnego nie ma takiej opcji żeby czegoś nie zdążyć przez co praca nad lekcjami z jednego przedmiotu wydłuża się do kilku godzin, a przedmiotów w szkole jest 15;*
- *Stres związany z czasem na sprawdzianach, mając półtorej minuty na rozwiązanie zadania w innym języku sprawia mi to wiele problemów;*
- *Mam fobię przed rozmowami online;*
- *Nauczyciele mają problemy z używaniem technologii przez co dochodzi do problemów z komunikacją;*
- *Mam duże bóle kręgosłupa, głowy oraz brzucha najprawdopodobniej spowodowane przez zdalną naukę, co wiąże się z długimi "przesiadkami" przed komputerem, brakiem czasu dla siebie oraz brakiem wychodzenia z domu;*
- *Zdalne sprawdziany są zbyt trudne, zbyt mało czasu na rozwiązanie testu w moim przypadku sprawdzian z języka obcego 1,5 min na odpowiedź oraz brak możliwości cofnięcia się;*
- *Gubię się w nadmiarze e -maili w skrzynce odbiorczej;*
- *Nieempatyczni nauczyciele w sytuacji ciężkiej dla nas wszystkich;*
- *Wszystkie lekcje powinny być online wg. planu lekcji, tymczasem mam tylko: matematyka, historia, biologia. Najbardziej zależało mi na lekcjach jęz. angielskiego (muszę te lekcje odrabiać z rodzicami), powinny też być z jęz. polskiego, gdyż nie rozumiałam poleceń nauczycielki i nie radziłam sobie z zadaniami. W ogóle to chciałabym wrócić do szkoły do koleżanek i kolegów i nie uczyć się w domu tylko w szkole;*
- *Uważam, że czasami nauczyciele zbyt leniwie podchodzą do lekcji online. Danie pdf z książką i dopiskiem sporządź notatkę nic nas nie nauczy oprócz przepisywania książki, szczególnie, że niektóre tematy są na tyle długi, że potrzeba by było więcej niż jednej lekcji, ale i tak to mamy zrobić na jednej. Jeśli nauczyciel nie chce sam sporządzić jakiejś notatki dla nas to niech przynajmniej poda co z tej notatki mamy zapisać w zeszyte bo nie każdy uczeń będzie wiedział co z tematu jest ważne a co nie, więc nie skróci tekstu z książki do takiego stopnia by wyglądało to jak notatka a nie zrzynka z podręcznika.*

Również jest to na pewien sposób niepotrzebne, można powiedzieć, że uczeń sporządzając notatkę uczy się, ale nie ma to sensu jeśli nauczyciel nie powie co tak dokładnie ma uczeń zapisać, bo i tak często zdarza się tak, że uczeń wyrzuca zeszyt bo nie ma tam nic więcej niż w książce, a i tak będzie miał problemy z rozczytaniem się z zeszytu, szczególnie jak notatki było na tyle dużo by zdążyć się zmęczyć i zacząć pisać byle jak. Kolejną sprawą jest to, że nauczyciele zbyt mocno próbują obronić się przed ściąganiem krzywdząc w ten sposób uczciwych uczniów, to że nauczyciel da na odpowiedź zbyt mało czasu by nawet udało się przeczytać treść zadania i odpowiedzi, nie mówiąc już o pomyśleniu nad odpowiedzią, bo w takim przypadku szybciej zda osoba ściągająca niż ta która się uczyła;

- Nauczyciele wskazują nam terminy do których mamy czas na wysłanie pracy, jeśli nie wyślemy tego wiąże się to z oceną niedostateczną, choć sami nie potrafią trzymać się terminów związanymi z sprawdzeniem jakiejś pracy np.: sprawdzianów;*
- Absolutny brak profesjonalnego podejścia, ignorancja przez administratora placówki czasu poświęcanego przez uczniów. Fałszywe, niepełne obietnice o ujednoczeniu systemu e-lekcji. Braki wiedzy w korzystaniu z prostych funkcji systemów operacyjnych przez nauczycieli. Bardzo rygorystyczne podejście do testów/kartków;*
- „Nie chcę lekcji online!!! Ale chciałbym, żeby nauczyciele wysyłali swoje własne filmiki i dokładnie je wytłumaczyli tak jak w szkole na normalnej lekcji;*
- Brak lekcji online. W naszej szkole wcale nie było lekcji na kamerkach. Nauczyciele przysyłali nam na maila klasowego coś, szczególnie dużo w ostatnich 3 tygodniach nauki. Tak to wcale nie było lekcji;*
- Problemem jest brak zdalnego nauczania w mojej szkole. Czy uczenie za pomocą smsa i klasowego maila to zdalne nauczanie? Tylko dlatego o tym piszę bo mam nadzieję, że ta ankieta jest anonimowa. Czekaliśmy aż coś zrobi szkoła a tu nic. Siostra w podstawówce to miała lekcje na kamerkach a my nic. Na początku to nawet mi się to podobało ale tak to wcale nie;*
- Lekcje powinny być na jednej platformie, nauczyciele nie tłumaczą danego tematu, z lekcjami jestem zdana tylko na siebie, nadwyrężone oczy od wpatrywania się w monitor;*
- Nauczyciele często wykazują duży brak zrozumienia i wręcz hipokryzję. Przykładowo na porządku dziennym jest oddawanie przez nauczycieli prac kilka miesięcy po terminie, gdy uczeń przez słabe łącze internetowe spóźni się z wysłaniem zadania o kilka minut przez co są wyciągane konsekwencje z powodów, na które uczniowie nie mają żadnego wpływu;*
- Przez sytuację, jaka zaistniała przez koronawirusa musiałem podjąć się pracy, a efektem ubocznym stało się zaniedbanie nauki;*
- Moja szkoła oraz nauczyciele w niej uczący nie przeprowadzili żadnej lekcji online, które mają w obowiązku organizować;*
- Napięcie nerwowe rodziców którzy za bardzo przejmowali się moimi zajęciami;*
- Nieśmiałość;*
- Głupio mi pisać do nauczyciela, aby indywidualnie wyjaśnił mi to czego nie rozumiem na prywatnej konwersacji a podczas lekcji zdalnych jest ograniczenie czasowe i nie chcę zabierać nauczycielowi czasu na dodatkowe objaśnienie.*

Wnioskując, dla uczniów istotny problem stanowi brak (lub bardzo ograniczony) kontakt z nauczycielami. Trudno jest im samym zaplanować, w jaki sposób się uczyć (szczególnie w młodszych klasach) oraz jak organizować swój czas. Ankietowani podkreślają również, że nauczanie zdalne nie było realizowane ze wszystkich przedmiotów. Zastanawiające są, pojawiające się informacje o braku prowadzenia nauczania zdalnego, w niektórych szkołach. Jeżeli w przyszłości szkoły będą musiały zorganizować pracę w systemie zdalnym, dyrektorzy szkół powinni wzmocnić nadzór nad prawidłową realizacją lekcji online.

Istotne i warte podkreślenia są odpowiedzi wskazujące na to, że uczniowie zaniedbywali naukę, ponieważ musieli podjąć pracę, by pomóc rodzicom. Jest to więc wyzwanie dla psychologów i pedagogów szkolnych, by otoczyli wsparciem i opieką dzieci, które mają trudną sytuację rodzinną/ domową.

Pytania 6,7. Czy w aktualnej sytuacji problemem jest dla Ciebie poproszenie nauczyciela o wyjaśnienie, gdy czegoś nie rozumiesz? ... Jeśli tak, to dlaczego?

Z odpowiedzi wynika, że **zdecydowana większość uczniów tj. 79% (2047 osób) nie ma problemu, by zapytać o treści, których nie rozumieją**, co świadczy o zaufaniu i potrzebie kontaktu bezpośredniego bądź pośredniego z nauczycielem. Należy jednak zwrócić uwagę, że **dla 21% badanych kłopotem jest zwrócenie się do nauczyciela o pomoc, wsparcie lub radę**. Wynika to z izolacji, relacji, jakie są w domu, tego, że uczniom wielokrotnie towarzyszą nieśmiałość, presja, wstyd, stres. Dodatkową trudność stanowią kontakty online, które dla wielu ankietowanych są problemem. Wśród argumentów uzasadniających, że uczniowie mają problem, by poprosić o wsparcie nauczyciela, najczęściej pojawiały się:

- *Brak kontaktu z nauczycielami;*
- *Sądzę, że mogę nie dostać odpowiedzi;*
- *Jak się kontaktować ze skrynką pocztową. Moja szkoła nie ma dziennika elektronicznego, w podstawówce miałem dziennik elektroniczny a w (...) nie ma, czuję się tu jakby czas się cofnął;*
- *Bo wolę gdy tłumaczy to nauczyciel na tablicy, a nie na komputerze;*
- *Nauczyciele nie odczytują maili;*
- *Często potrzebuję wyjaśnienia mi czegoś osobiście tak jak na lekcji. Przez Internet często nie da się zrozumieć wielu rzeczy;*
- *Brak lub ograniczony dostęp do komputera;*
- *Nie chcę sprawiać problemu nauczycielowi;*
- *Nauczyciele nie prowadzili ani jednej lekcji online;*
- *Wolę sama poszukać odpowiedzi w Internecie niż zawracać głowę nauczycielom wiedząc że mają dużo pracy.*

Wyniki badania pokazują, że w większości uczniowie mają dobre relacje z nauczycielami i mają z nimi kontakt podczas nauczania zdalnego. Należy jednak objąć wsparciem osoby nieśmiałe, zaproponować możliwość indywidualnych konsultacji w określonych godzinach pracy

nauczyciela. Niestety uwagę zwracają również wypowiedzi uczniów o całkowitym braku kontaktu z nauczycielem podczas pracy zdalnej, co powinno zostać w przyszłości rozwiązane, poprzez wzmocnienie przez dyrektorów szkół nadzoru nad realizacją pracy online.

Pytanie 8. Ile średnio czasu przeznaczasz na naukę zdalną każdego dnia? (liczba godzin)

Z przeprowadzonej analizy ankiet wynika, że **84% uczniów** przeznaczają **dziennie od 3 do 6 godzin** dziennie; **38% ankietowanych** podaje, że **pracują do 3 godzin** dziennie, natomiast **4 % badanych** wskazało, że na naukę przeznaczają **nawet od 6 do 12 godzin** dziennie.

Pytanie 9. Czy z przeznaczonymi do realizacji zadaniami radziłaś/eś sobie

74% uczniów odpowiedziało, że **samodzielnie wykonywało zadania**, jednak należy zwrócić uwagę, że **26% ankietowanych** **potrzebowało pomocy rodziców**. Wnioskując, w przyszłości należałoby objąć wsparciem uczniów, którzy nie są w stanie samodzielnie wykonać zadań, organizując np.: dodatkowe indywidualne konsultacje online.

Pytanie 10. Podczas udzielania odpowiedzi/ sprawdzianu korzystałam/em z podpowiedzi kolegów/ koleżanek, innych materiałów pomocniczych

46% uczniów odpowiedziało, że **sporadycznie korzystało z podpowiedzi koleżanek/kolegów** oraz materiałów pomocniczych, **42% badanych** odpowiedziało, że **nigdy nie korzystało z żadnej formy pomocy**, jednak **12% respondentów** przyznało, że **często korzystało z wyżej wymienionych form**.

Pytanie 11. Który sposób nauczania wolisz?

Z zebranych wśród uczniów informacji wynika, że większość, tj. **67%** odpowiedziało, że **preferuje tradycyjny sposób nauczania**. Natomiast **33%** wskazało, iż **odpowiada im zdalne nauczanie**.

Pytanie 12. Jakich rad udzieliłabyś/byś swoim nauczycielom, by nauczanie zdalne było dla Ciebie lepsze (skuteczniejsze)?

Na to pytanie odpowiedziało **2567 uczniów**, co stanowi **98,6%**. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi znalazły się:

- *Trudno mi jest określić gdyż aktualny sposób prowadzenia jest zadowalający;*
- *Nasi nauczyciele pracowali idealnie;*
- *Inne formy sprawdzania wiedzy;*
- *Więcej komunikacji i wspólnej współpracy;*
- *Żeby wprowadzić i uzgodnić w gronie pedagogicznym jedną wspólną platformę do pracy zdalnej, by uczniowie mogli lepiej się organizować i nie gubić w dużej ilości różnych form nauczania.*
- *Nie mam zarzutów do pracy nauczycieli. Według mnie nauczyciele radzą sobie dobrze;*
- *Mniej zadawania prac domowych;*
- *Bądźcie ludźmi;*

- *Dostępność nauczyciela w trakcie wskazanego planu trwania lekcji;*
- *Więcej materiałów interaktywnych, quizy, prezentacje;*
- *Zapisywanie lekcji online w dzienniku elektronicznym;*
- *E- lekcje w mniejszych grupach, aby łatwiej było zrozumieć materiał;*
- *Dla mnie nauczanie zdalne jest skuteczne ponieważ umiem uczyć się sama. Chciałabym, żeby więcej lekcji online prowadzili nauczyciele języków na zasadzie speakingu;*
- *Aby wysyłali mniej materiałów i więcej czasu poświęcali na wy tłumaczenie zagadnień;*
- *Więcej kontaktu z uczniami;*
- *Lekcje online z każdym nauczycielem;*
- *Od czasu do czasu lekcję online, których nasza szkoła w ogóle nie oferuje;*
- *Nagrywanie filmików z lekcji, by móc otworzyć je w każdej chwili i na spokojnie zrobić notatki;*
- *Nie podejrzewać wszystkich uczniów o oszustwa podczas sprawdzianów lub odpowiedzi . Mieć świadomość, że Internet może naprawdę zawodzić i czasem nie działać. Mieć świadomość, że każdy sposób pytania ucznia może powodować stres pomimo tego, że posiada wiedzę, nauczyciel powinien zrozumieć że cała zaistniała sytuacja dotycząca pandemii wpływa na nas;*
- *Przerwy między lekcjami online.*

Pojawiające się różne i bardzo skrajne opinie na temat pracy zdalnej nauczycieli wynikają z kwestii indywidualnych, które są związane ze stylem pracy poszczególnych nauczycieli, prawidłowym zaplanowaniem pracy zdalnej przez dyrektorów szkół oraz brakiem przygotowania części kadry pedagogicznej do zdalnego nauczania. W przyszłości należałoby wyznaczyć i ujednolicić w konińskich placówkach standardy w tym zakresie.

Pytanie 13. Jakich rad udzieliłabyś/byś osobom odpowiedzialnym w Polsce za edukację, by uczynić edukację lepszą?

Na to pytanie odpowiedziało **2563 uczniów**, co stanowi **98%**. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi znalazły się:

- *Przygotowanie/wybranie platformy, by każdy z nauczycieli mógł korzystać z jednej, a nie każda lekcja jest na innej aplikacji i można się pogubić;*
- *Mniej nauki na pamięć niepotrzebnych/mało przydatnych treści, więcej nauki myślenia i czytania ze zrozumieniem (przeróżające jest, ilu ludzi w Polsce ma z tym problem);*
- *Zdecydowanie nie zadawać prac domowych, albo zdecydowanie mniej, ponieważ mamy mało czasu "dla siebie", bo cały czas się uczymy albo odrabiamy lekcje;*
- *Ujednolicić przepisy i zasady dotyczące zdalnego nauczania, aby były bardziej zrozumiałe i przejrzyste;*
- *Pomoc uczniom potrzebującym w postaci laptopów, Internetu. Szkolenia dla nauczycieli w związku z nowymi platformami;*

- *Przystosowanie podstawy programowej aby była adekwatna do czasu roku szkolnego, ponieważ nie jesteśmy w stanie przeskoczyć pewnych barier czasowych na ilość narzuconego materiału;*
- *Pomoc uczniom potrzebującym w postaci laptopów, Internetu. Szkolenia dla nauczycieli w związku z nowymi platformami;*
- *Lekcje zdalne krótsze niż tradycyjne;*
- *Większą kontrola nad całym procesem zdalnej edukacji;*
- *Zniesienie nadmiaru prac domowych i projektów realizowanych samodzielnie, które muszą być przedstawiane przed wszystkimi. Nie każdy jest pewny siebie, a stawianie osoby nieśmiałej w takiej sytuacji wymaga od niej dużo stresu i niepotrzebnych nerwów, z którymi często nie jest w stanie sobie poradzić;*
- *Więcej nauki poprzez zabawy integracyjne (wycieczki, spotkania z ludźmi biznesu i różnych specjalizacji);*
- *Aby był limit wysyłanych zadań i godzin nauki zdalnej;*
- *Aby ujednocili zdalny system nauczania dla wszystkich szkół;*
- *Zreformować cały system edukacji, ponieważ jest on przestarzały, nieefektywny. Uczniowie przez 8 lat uczą się blisko 20 różnych przedmiotów, gdzie na większości z nich uczą się rzeczy o których nie mówi się później. Nie są przez to zmotywowani do dalszej nauki. Nie mówi się również o przedmiotach które są wymagane na dane kierunki studiów. Jest to bardzo ważne bo dzięki temu dziecko wie czego się uczyć aby spełnić swoje marzenia. To jedynie kilka problemów wynalezionych na szybko ale w mojej opinii jest ich o wiele więcej;*
- *Zmiana podstawy programowej;*
- *Wszystko zależy od nauczycieli, aktualnie tematy które dostajemy nie przyswajam tak jak w edukacji tradycyjnej, w edukacji zdalnej tylko przedmioty zawodowe są u mnie prawidłowo przekazywane;*
- *Dostosowanie poziomu do pojedynczej jednostki, nie narzucać wszystkim tego samego, więcej nauki życia;*
- *Na pewno byłaby to kwestia wycofania przedmiotów uzupełniających z liceum i zastąpienie ich większą ilością godzin przedmiotów rozszerzonych na danym profilu. Wyniki na maturze właśnie z przedmiotów rozszerzonych są najważniejsze. Będąc w kwestii matury myślę, że warto byłoby zmienić formę matur. Ustne matury mogłyby być zdawane tylko przez uczniów, którym są one potrzebne na studia, a co do pisemnych matur, powinny one zostać zmodyfikowane. Uczeń mógłby sam wybierać sobie przedmioty, które chciałby pisać na podstawie lub na przykład zamienić maturę podstawową z matematyki na podstawową historię, uniknąłby wtedy niepotrzebnego stresu związanego z ewentualnym niezdaniem matury podstawowej. Szkoła miałaby wtedy wyższą zdawalność, a uczniowie nie musieliby poświęcać czasu na przedmioty, które nie mają żadnego wpływu na ich rekrutację na studia;*
- *Więcej wyjazdów i wycieczek edukacyjnych;*
- *Więcej kółek zainteresowań, by można było w sobie rozwijać pasję;*

- *Zreformowałabym system nauczania, jest zbyt stresujący i wymagający. Oceny nie oceniają naszej wiedzy, jedynie przynoszą niesprawiedliwość;*
- *Więcej konsultacji z nauczycielami;*
- *Zamiast książek ebooki;*
- *Tablety dla każdego ucznia by nie musiał godzin lekcji dzielić z rodzeństwem bo na jednym komputerze w domu jest trudno gdy dwie osoby mają w tym samym czasie lekcje online, jeden musi z niej zrezygnować;*
- *Skasowanie niepotrzebnych przedmiotów takich jak plastyka, muzyka oraz więcej nauki na tematy ; "jak znaleźć pracę" lub o emocjach i relacjach między ludźmi;*
- *Ograniczyć ilość zadań, w sposób ciekawszy prowadzić lekcje;*
- *Uczniowie powinni wybierać przedmioty szkolne, które przydadzą im się w przyszłości (np. według kierunku w liceum) oczywiście podstawowe lekcje jak matematyka czy polski są obowiązkowe;*
- *Zrezygnowanie z obowiązku chodzenia do szkoły na zajęcia, a w zamian tego nauczanie zdalne dla osób czujących taką potrzebę. Zajęcia w szkole są dla mnie strasznie stresujące, natomiast nauczanie zdalne bardzo dobrze na mnie wpływa i przyczyniło się do poprawienia mojego stanu psychicznego;*
- *Podniesienie kwalifikacji nauczycieli oraz kontrola przeprowadzanych zajęć;*
- *Żeby było więcej zajęć praktycznych, wycieczek naukowych itp., a troszeczkę mniej teorii;*
- *Zrozumieć uczniów, że nie każdy mieszka w mieście i posiada dobry Internet. Poza miastem występują minimalne problemy z połączeniem by napisać sprawdzian. Kto go nie napisze do minimum 40 minut otrzymuje ndst. I nauczycieli to nie obchodzi, więc proszę jako uczeń 1 klasy technikum po gimnazjum zrozumcie też nas i nasze problemy;*
- *Aby zastanowili się nad ilością zadań do wykonania dla uczniów gdyż niekiedy cały dzień trzeba było odrabiać tylko lekcje i nic poza tym. nie mieliśmy czasu na odpoczynek tylko ciągnęła presja czasu. W szkole nigdy w trakcie zajęć byśmy tyle nie mieli do zrobienia niż w domu;*
- *Chciałabym, żeby nie wywoływać takiej presji na uczniach i traktować ich bardziej indywidualnie;*
- *Wszędzie założyć światłowód, aby był dobry dostęp do Internetu. Zapewnić dzieciom indywidualny dostęp do komputera;*
- *Ujednolicony system sprawdzania obecności. Nakaz korzystania z platform ułatwiających prowadzenie lekcji typu google classroom, bądź microsoft teams. Nie trzymanie się formatu godzinowego lekcji. Zakładanie, że kontakt z uczniami nie jest czymś zbędnym, a rozwijającym obie strony. Nakaz odpowiadania na wiadomości przez nauczycieli w godzinach pracy, np. 10-16;*
- *Szkoła powinna mieć dziennik elektroniczny powinna mieć jakiś system jak u mojego brata, powinien być plan lekcji inny jak u mojego brata;*
 - *To, że nie jesteśmy w szkole nie znaczy, że nagle mamy znacznie więcej czasu, a tak właśnie traktują nas nauczyciele, jakbyśmy mieli codziennie czas na zrobienie kilkustronicowego testu z każdego przedmiotu który jest w danym dniu. Przestańcie nas*

męczyć kosmicznym nadmiarem pracy. Jesteśmy tylko ludźmi, a nauczanie zdalne dzięki nauczycielom jest najbardziej stresującym okresem w ciągu całej mojej edukacji. Zamiast budować w nas wiedzę budujecie nienawiść do was i zachęcacie tym do ściągania, co prowadzi do coraz większej ilości zadań do zrobienia, co zmusza uczniów do ściągania, bo takiej ilości materiału w tak krótkim czasie nikt nie przerobi. Pomyślcie o uczniach, jak o ludziach.

- Większa suma pieniężna przeznaczona na stypendia dla osób z wysoką średnią/ powyżej 4.75 by zachęcić ich jak i innych do nauki;
- Ustalić jakiś inny sposób sprawdzania wiedzy;
- Nauczanie zdalne to prawdopodobnie nauczanie przeszłości. Wymaga ono wkładu własnego od ucznia i pozwala mu na naukę we własnym tempie oraz na swój sposób. Problemem jest ilość zbędnych wypełniaczy, lekcji które go nie obchodzą, a tym bardziej nie interesują. Uczeń powinien móc od początku wybrać czego dokładnie chce się uczyć i na jakie przedmioty uczęszczać, ponieważ jeśli posiada on przypuśćmy umysł ścisły lekcje humanistyczne są dla niego marnowaniem czasu, który mógłby przeznaczyć na rozwój w dziedzinach nauki które go interesują i tak samo kierunek nie powinien ucznia ograniczać! Jeśli uczeń jest na profilu na którym nie ma np. fizyki ale chce się jej uczyć to powinien móc zamiast lekcji wypełniacza, uczęszczać na fizykę właśnie. Również system oceniania jest przestarzały i nieefektywny, ocena powinna być informacją zwrotną dla ucznia ile umie, a w aktualnym stanie mówi tylko ile dał radę zapamiętać na sprawdzian i jak szybko umie to zapomnieć i znów zapamiętać jak najwięcej na następnym sprawdzian, bo ocena jest ważniejsza od wiedzy. Ocena pozytywna nie powinna być przymusem, to uczeń na podstawie oceny chce wiedzieć, ile umie i co powinien poprawić;
- Należy skupić się na relacjach między ludźmi, przygotować nas na dorosłe życie (uczyć tego, co się przyda w życiu a nie np. o polityce i problemach teraźniejszych u dorosłych, bo my młodzi stworzymy własne imperium gdzie raczej teraźniejsze problemy nie zaistnieją. Dbać o kontakt międzyludzki, uczyć jak dbać o siebie i własne wartości oraz jak pomagać innym;
- Remont szkół;
- Chciałabym, abyśmy w szkole uczyli się rzeczy, które będą naprawdę konieczne i przydatne dla nas w przyszłym życiu zawodowym oraz prywatnym. Przedsiębiorczość, biznes, praca w zespole, rozwój osobisty, kreatywność, myślenie logiczne oraz myślenie krytyczne, komunikacja interpersonalna, rozwój umiejętności miękkich. Edukacja seksualna, której nasz obecny rząd bardzo chce zakazać. Nie tylko jak zostać dobrym pracownikiem, ale również jak zostać dobrym pracodawcą. Jak funkcjonuje system podatkowy, emerytalny, służba zdrowia i wiele innych rzeczy, których nikt nie uczy, a każdy dorosły uważa za oczywiste. Sposób przekazywania wiedzy przez nauczycieli również powinien ulec zmianie. Nie ma najmniejszego sensu w siedzeniu na lekcji 45 minut i słuchaniu tylko jak nauczyciel omawia temat, skoro i tak nic się w taki sposób nie uczymy. Chciałabym, aby nauczyciele rzeczywiście nas nauczali podczas lekcji, żebyśmy coś wynosili z tych lekcji. Żebyśmy nie musieli spędzać naszego wolnego czasu na samodzielną naukę tego, czego powinniśmy zostać nauczeni w szkole. Chciałabym, aby uczęszczanie na

niektóre lekcje nie było dla mnie stratą czasu. Dzisiaj, w dobie rozwoju technologicznego, mamy każdą informację, wiadomość, definicję, regułę czy wzór na wyciągnięcie ręki. Dlatego nie ma konieczności nauki ich wszystkich na pamięć. Dzisiaj ważniejsza jest umiejętność wyszukiwania informacji i korzystania z słów kluczowych. Chciałabym, aby w szkole była możliwość nauki innych języków obcych, poza angielskim i niemieckim, i jeżeli ktoś ma szczęście, to hiszpańskim czy francuskim. Chciałabym, abyśmy na lekcjach wychowania fizycznego uczyli się także samoobrony oraz jak sobie poradzić w sytuacjach kryzysowych;

- *Największym problemem w edukacji jest moim zdaniem wszechobecny stres oraz zbyt duża liczba godzin (w nauczaniu tradycyjnym) Zatem lepsze byłoby uczenie się w szkole bardziej intensywnie, za to ze zmniejszoną liczbą godzin, ponieważ ja np. jestem osobą mieszkającą od szkoły ponad 20 km, więc po ciężkim dniu w szkole, często po korepetycjach i dojeździe jestem w domu o późniejszych godzinach. Powoduje to moje zmęczenie i niewysypianie się na zajęcia, co skutkuje brakiem koncentracji. Nauczanie zdalne jest teraz dla mnie jedynym czasem, w którym mogę uczyć się wypoczęta i skupiona;*
- *Ustalcie powszechnie obowiązującą, maksymalną liczbę godzin, aby ta nie przekraczała 4h. Dłuższe siedzenie przy komputerze powoduje naprawdę poważne skutki zdrowotne zauważalne już po kilku tygodniach takich lekcji.*

2.2. ANALIZA ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD RODZICÓW

2.2.1. Charakterystyka respondentów

W ankiecie wzięło udział **2078 rodziców**. Zdecydowaną większość respondentów **91% (1900 osób) stanowią kobiety**, natomiast **9% (178 osób)** ankietowanych to **mężczyźni**. Najliczniejszą grupę respondentów **72% stanowią rodzice w wieku 30-44 lat**, drugą co do wielkości grupą badawczą byli rodzice w wieku **45-60 lat, którzy stanowią 25%**; najmniej liczne grupy respondentów stanowili rodzice poniżej **30 roku życia - 2%** oraz rodzice powyżej **60 lat -1%**. Jak wynika z analizy ankiet **40%** uczestników badania to **rodzice uczniów szkół podstawowych klas IV-VIII**, **22%** badanych rodzice uczniów **szkoły podstawowej klas 1-3**; **19% respondentów to rodzice uczniów** szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej-liceum ogólnokształcącego; **15%** stanowią rodzice uczniów szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej – technikum; najmniej liczną grupę, tj. **4%** stanowią rodzice uczniów szkoły ponadpodstawowej/ponadgimnazjalnej - szkoła branżowa.

2.2.2 Analiza ankiet wśród rodziców

Pytania 4, 5. Czy kiedykolwiek wcześniej miałeś/aś doświadczenia z edukacją zdalną swojego dziecka? Jeśli tak, to podaj jakie?

Wcześniejsze doświadczenie z edukacją zdalną miało **tylko 2% respondentów**, 98% nigdy wcześniej nie spotkało się z tą formą nauczania. Rodzice, którzy doświadczyli nauki zdalnej, wskazali, że do tej pory ich dzieci pracowały zdalnie ucząc się jedynie języków obcych.

Pytania 6,7. Czy Państwa dziecko korzysta z komputera indywidualnie? Jeśli nie, to napisz, ile osób korzysta z tego komputera?

Zapytaliśmy rodziców o narzędzia do nauki online, z których mogą korzystać ich dzieci. Większość z nich, tj. **82% (1695 osób) przyznała, że ich dziecko ma indywidualny dostęp do komputera**. Tylko 18 % badanych nie deklaruje posiadania odpowiedniej ilości sprzętu multimedialnego. Ci ankietowani wskazali, że sprzętu komputerowego w ich domu korzysta od 2 do 4 osób.

Pytanie 8. Na jakie problemy napotyka Państwo i Państwa dzieci w czasie nauki zdalnej?

Według rodziców głównym problem były:

- Tęsknota za kolegami/ koleżankami z klasy – 32,6%;
- Za duża ilość materiału przeznaczona do realizacji – 32,3%;
- Problem z tym, że konieczność pomagania mojemu dziecku w zdalnym nauczaniu dezorganizuje moją pracę w domu/ moją pracę zawodową – 25,6%;
- Problemy ze zrozumieniem nowych treści – 24,4%;
- Problem z kontaktem z rówieśnikami – 22%;
- Obciążenie emocjonalne mojego dziecka związane z trudnością uczenia się w sposób zdalny – 21,7%;
- Problem z kontaktem z nauczycielami – 18,8%.

Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły braku dostępu do komputera, aplikacji, dziennika elektronicznego, Internetu; problem z organizacją przestrzeni i czasu w moim domu na czas zdalnych lekcji; problem z wykluczeniem mojego dziecka powodowanym przez zdalną metodę edukacji; obciążenie emocjonalne związane z zagrożeniem koronawirusem.

Pytanie 9. Jeżeli masz inne problemy niż te wymienione powyżej opisz je w kilku słowach...

Odpowiedzi na to pytanie udzieliło **2070 rodziców, co stanowi 99,6%**. Większość z rodziców była aktywnie zaangażowana w cały proces nauczania swoich dzieci. Począwszy od planowania pracy zdalnej swojej oraz dzieci, poprzez drukowanie materiałów, odsyłanie ich do nauczycieli oraz sprawdzanie poprawności wykonywanych ćwiczeń. Wielu rodziców wskazało, że nie czuli się kompetentni, żeby pomóc dziecku w nauce przedmiotów ścisłych oraz języków obcych. Dodatkowo pojawiły się problemy wychowawcze, np. motywowanie dziecka do nauki oraz natury psychologicznej, np. radzenie sobie ze stresem związanym z pandemią. Rodzice wskazali, że nie wszyscy nauczyciele prowadzili lekcje online. Przede wszystkim wybrali pośredni kontakt z

uczniem: przesyłali zakres materiału z podręcznika i ćwiczeń do samodzielnego zrealizowania, materiały/zadania do samodzielnego wykonania przez dzieci. Respondenci wskazali, że nadsyłane materiały były zbyt obszerne.

Pytanie 10. Czy z przeznaczonymi do realizacji zadaniami dziecko radzi sobie...

Tutaj zdania ankietowanych rodziców były podzielone. **51%** (1058 osób) odpowiedziało, że dziecko **samodzielnie wykonywało zadania**, natomiast **49%** (1020 osób) wskazało, że ich dziecko **potrzebowało pomocy**.

Pytanie 11. Ile średnio czasu przeznaczasz na pomoc swojemu dziecku w nauce zdalnej każdego dnia? (liczba godzin)

Z przeprowadzonej analizy ankiet wynika, że **72%** rodziców przeznacza dziennie od 1 do 3 godzin dziennie; **24%** ankietowanych podaje, że pracują od 3 do 6 godzin dziennie, natomiast **4 %** badanych wskazało, że na naukę przeznaczają nawet od 6 do 12 godzin dziennie.

Pytanie12. Planując pracę swojego dziecka wolą Państwo, aby nauczyciele przesyłali materiał? Wybierz jedną odpowiedź...

Rodzice, planując pracę swojego dziecka, w większości – 56% (1167 osób) wolą, by nauczyciele systematycznie przesyłali materiały do nauki zdalnej, 17% (358) wskazuje, że nauczyciel powinien wysyłać je dwa razy w tygodniu, 16,5% (344 osoby) preferuje przysyłanie pomocy edukacyjnych raz w tygodniu, 10% ankietowanych rodziców uczniów ze szkół podstawowych klas I-III woli, by formy kontaktu z uczniem ustalał wychowawca.

Pytanie13. Oceń jak wygląda edukacja zdalna w Twojej szkole? W skali od 1 do 10, gdzie 10 jest oceną najwyższą? Zaznacz właściwą dla Ciebie odpowiedź...

Zdaniem **910 rodziców, co stanowi 44%** edukacja zdalna w szkole ich dziecka **jest oceniona bardzo słabo**, z kolei 734 (**35%**) ocenia ją **średnio**, natomiast 434 (**21%**) **nie ma żadnych zastrzeżeń** do pracy szkoły.

Pytanie 14. A jak oceniasz jak Twojemu dziecku idzie edukacja zdalna? W skali od 1 do 10, gdzie 10 jest oceną najwyższą? Zaznacz właściwą dla Twojego dziecka odpowiedź...

Zdaniem 795 rodziców, co stanowi 38% edukacja zdalna ich dziecka jest oceniona **średnio**, z kolei 664 (32%) ocenia ją **bardzo słabo**, natomiast 619 (30%) uważa, że ich dzieci pracują **bardzo dobrze**.

Pytanie 15. Biorąc pod uwagę zaistniałe okoliczności co można by zrobić, żeby maksymalnie usprawnić proces prowadzonej przez szkołę nauki zdalnej? Jakiego wsparcia potrzebujesz? Od kogo oczekiwałbyś/oczekiwałabyś wsparcia w obecnej sytuacji?

Napisz proszę w kilku słowach...

Na to pytanie otwarte odpowiedziało **1277 rodziców, co stanowi 61%**. Wśród najczęściej pojawiających się odpowiedzi znalazły się:

- *Zbyt mała ilość lekcji online;*
- *Wszystkie lekcje prowadzone on-line a nie przesyłanie linków;*
- *Przeszkolenie wszystkich nauczycieli w obsłudze komunikatorów do zdalnego nauczania, żeby wszystkie lekcje były prowadzone przez Internet. Najważniejszy jest kontakt bezpośredni między uczniami a nauczycielem;*
- *Więcej lekcji przeznaczonych na przedmioty ścisłe. Zmniejszenie liczności grup na takich lekcjach;*
- *Nie wszyscy nauczyciele zdali egzamin z nauczania zdalnego (w przypadku mojego dziecka było to szczególnie jeden nauczyciel) a wymagania były duże wobec dziecka i na koniec podsumowanie, że to dziecko zawało cały semestr nie mając sobie nic do zarzucenia i przerzucając całą odpowiedzialność na dziecko gdzie przy wszystkich pozostałych przedmiotach nie było żadnych problemów;*
- *Doceniam wkład nauczycieli, dobre są lekcje na Zoomie, dobrze mieć wizualny kontakt z nauczycielem. Stresujące są zadania na czas, bo czasem zawieszają się strony lub zawiesza się Internet (wina przeciążenia przy pracy zdalnej u mnie aż trzech osób);*
- *Dzieci siedzą po 6 godzin na lekcjach on-line, a potem kolejne 6 żeby odrobić zadania domowe. Nie sztuką jest też połączyć się na 10 minut i powiedzieć: obejrzeć film, zrobić notatkę, wypełnić ćwiczenia, namalować rysunek. Dobrze by było, gdyby dziecko na jednej stronie (np. w kalendarzu) widziało co ma do zrealizowania w danym tygodniu, jakie są zadania domowe itp. Wiem, że niektóre szkoły tak mają. A nie codziennie przegląda czaty na Skypie i Teams z każdego przedmiotu, czy przypadkiem się coś nie pojawiło. Bo pojawia się nie tylko w trakcie planowanych zajęć, ale też po 20.00 czy w weekend;*
- *Liczę na rozsądek nauczycieli, którzy nie będą tylko przysyłać materiału do samodzielnego opracowania, ale wezmą czynny udział w lekcjach dotyczących nowych tematów. Wysyłanie zadań maturalnych dla uczniów 1 kl. LO jest abstrakcją;*
- *Nauczyciele poszczególnych przedmiotów powinni ujednoczyć proces nauczania, każdy nauczyciel ma swój system, swoją platformę, inne miejsce logowania - po każdym przedmiocie trzeba się wylogować i za chwilę na kolejną lekcję logować w innym miejscu, totalne zamieszanie;*
- *Ujednoczyć w szkole zasady obowiązujące przy edukacji zdalnej: oprogramowanie, terminy przekazywania uczniom zadań i ich realizacji oraz sposoby sprawdzania wiedzy;*
- *Oczekiwałabym zrozumienia sytuacji ze strony nauczycieli. Za dużo jest zadawane a najciekawsze jest to że najwięcej z przedmiotów tj. technika, plastyka, muzyka, wychowanie fizyczne;*
- *Zadawać mniej prac domowych;*
- *Jeden ustalony schemat pracy nauczycieli przewidywalny dla dziecka i rodzica (obecnie każdy nauczyciel pracuje inaczej i za pomocą różnych aplikacji). Jedno narzędzie informatyczne dla całej szkoły. Każde zadanie powinno mieć określoną swoją datę i godzinę wykonania. Powinny być ustalone dni i godziny, w których nauczyciele przysyłają zadania i informacje. Nauczyciele powinni być w kontakcie z dziećmi i weryfikować czy nie mają problemów z opanowaniem nowego materiału i czy nie potrzebują pomocy. Oceny poniżej 6*

- powinny też zawierać komentarz (opis), który pozwoli zrozumieć dziecku (ale i rodzicom) co zrobiło źle, nad czym powinno popracować;
- Każdy nauczyciel powinien wysyłać chociaż krótkie omówienie głosowe bądź online podanych notatek lekcyjnych. Dzieci czułyby się pewniej i bezpieczniej oraz bardziej rozumiały przerabianie tematy lekcji;
 - Tanie komputery do kupienia dla dzieci uczących się;
 - Moim zdaniem nauka zdalna przez naszą szkołę jest przeprowadzana bardzo prawidłowo;
 - Zredukować podstawę programową do treści i umiejętności naprawdę ważnych i niezbędnych w życiu i zawodzie. Zmniejszyć wymagania wiedzy encyklopedycznej i pamięciowej. Wykorzystywać tylko ciekawe zasoby internetowe, a nie ogrom linków, wśród których dziecko traci czas szukając czegoś konkretnego. Są nauczyciele, którzy naprawdę stają na wysokości zadania i walczą z przeladowanym systemem, przekazują wiedzę w atrakcyjny sposób. Widać, że starają się bardzo pomóc dzieciakom w tej trudnej sytuacji. To tylko dzięki ich zaangażowaniu i szybkiemu dostosowaniu się do sytuacji, dzięki kreatywności, wykorzystaniu własnego sprzętu i własnych łączy internetowych, to wszystko działa. Usprawnieniem tzw. nauki zdalnej byłoby na pewno ujednoczenie kontaktu z uczniem przez wszystkich nauczycieli - jeden kanał, jedna platforma, w którą są wyposażeni wszyscy nauczyciele (podkreślam - są wyposażeni, a nie sami się wyposażają). Sprawdzanie obecności w różny sposób to porażka, strata czasu i nerwów;
 - Nauczyciele mojego dziecka starali się, by nauczanie cały czas prezentowało wysoki poziom i było dla ucznia możliwie przystępne. Prowadzili lekcje online, przysyłali materiały dotyczące lekcji (gdyby dziecko było nieobecne na lekcji), przygotowywali prezentacje. Uważam, że ilość dodatkowych prac (zadania domowe), była dostosowana do obecnej sytuacji. Dziecko miało możliwość indywidualnego kontaktu z nauczycielem. Największym problemem był brak relacji rówieśniczych, ale wychowawczynie często przeznaczała fragment lekcji na to, by dzieci mogły porozmawiać o tym, co się u nich dzieje. Nie wiem, czy w obecnych warunkach możliwe było jeszcze coś więcej;
 - Oczekujemy - większego zaangażowania nauczycieli, możliwości dyskusji i pracy w grupie z rówieśnikami i nauczycielami, opracowania lekcji nie tylko w formie przesłania tematu do opracowania, wytłumaczenia i umiejętnego przekazania wiedzy a nie tylko odhaczenia tematu z programu;
 - Trudno wymienić wszystko co mogłoby usprawnić zdalną naukę, zapewne dostosowanie posiadanego sprzętu przez uczniów, nie każdego stać na sprzęt nowej generacji, bardziej indywidualnego podejście do ucznia i wymagań względem niego, zwiększenia informacji dotyczących prac domowych i wymagań na sprawdziany, realizacja tematyczna zbyt szybka i często nie rozumiała(np. szkolna tablica, ta z platformy mało i trudno- funkcyjna),dużo samodzielne prace spadło na uczniów a nie każdy potrafi sobie z nimi poradzić , a rodzic nie jest w stanie dziecku pomóc z każdej dziedziny. Miło usłyszeć pochwały od nauczycieli względem uczniów, tylko nieliczna grupka to robi, a to motywuje dzieciaki do pracy i nauki. Sprawdziany zbyt mało czasu na otworzenie i napisania i przesłanie prac spowodowane problemami technicznymi i posiadanym starszym sprzętem itp.;

- *Brak dodatkowych zajęć kompensacyjnych i wyrównawczych. Krótki czas na sprawdziany i kartkówki. Nie jest brany pod uwagę dodatkowy czas jaki przysługuje dziecku. Przez naukę zdalną i szybki tok nauczania bo trzeba przerobić materiał nie jest brane pod uwagę czy dziecko rozumie temat czy nie;*
- *Lekcje zdalne z nauczycielami od przedmiotów zawodowych;*
- *Dużym ułatwieniem byłoby określenie jednolitej, wybranej metody komunikacji. W sytuacji gdy każdy z nauczycieli ma swój ulubiony sposób sprawdzania wiedzy i metodę komunikacji, my, jako rodzice nie jesteśmy w stanie na bieżąco kontrolować pracy dziecka. Właśnie z systematycznością mamy największy problem. Być może w przyszłości przydałoby się również określenie klarownego regulaminu pracy zdalnej, zawierającego kryterium oceniania, liczbę ocen, terminowość wykonywania prac, miałyby to porządkować i regulować ten niecodzienny sposób nauczania, ułatwiając uczniom, nauczycielom i rodzicom dostosowanie i odniesienie się do zaistniałych sytuacji, podobnie jak ma to miejsce podczas nauczania stacjonarnego. Brakuje mi także podsumowania pracy ucznia, krótkiej informacji na temat włożonego wysiłku, samodzielności, zrozumienia tematu, pomysłu, uwag, wskazówek. Uczniowie również mogliby podsumowywać swoje wrażenia, trudności, wątpliwości na podstawie ankiety przedmiotowej, opartej na programie nauczania. Taka dwukierunkowa wymiana miałaby służyć określeniu obszarów, w których należy z dzieckiem mocniej pracować, ponieważ domowy schemat nauczania nie pokazuje dziecku w jakim stopniu nauka ta odbywa się z sukcesem i nie daje możliwości konfrontowania;*
- *Rozumienia, że rodzice dzieci też pracują i nie zajmują się tylko edukacją dzieci w domu, że dzieci często przebywają u dziadków u których nie ma dostępu do komputera, że nie każde stać, by dokupić dodatkowy dostęp do Internetu;*
- *Mam wrażenie, że szkoła/ dyrekcja nie jest zorientowana ile czasu poszczególni nauczyciele poświęcają swoim uczniom. Zadawanie prezentacji i 5- min spotkania z nauczycielami to NIE jest nauka. Nauczanie zdalne w czasie epidemii otworzyło mi oczy-żałuję, że moje dziecko jest uczniem tej szkoły;*
- *Raz w tygodniu o określonej porze uzgodnionej z rodzicami (jestem rodzicem pracującym i poświęcam czas na naukę zdalną po powrocie z pracy tj. po godz. 16 a moje dziecko chodzi do I klasy) powinny odbywać się lekcje online, w celu sprawdzenia przesyłanego w formie prezentacji materiału do nauki. Tego brakowało przez ten cały czas lekcji zdalnych. Ponadto to co denerwowało najbardziej to przesyłanie pewnych informacji nawet organizacyjnych przez Messenger - nie każdy ma konto. Wszystkie informacje powinny być przesyłane przez nauczyciela oficjalną drogą przez dziennik elektroniczny i ewentualnie e-mail. Oczekuję wsparcia organizacyjnego ze strony dyrektora, który zarządza pracą nauczyciela w postaci organizacji prawdziwych lekcji online oczywiście w uzgodnionym czasie;*
- *Konieczne wprowadzić nadzór nad nauczycielami i prowadzonymi przez nich zajęciami. Oczekuję zdecydowanie większego zaangażowania niektórych nauczycieli w prowadzeniu zajęć, nie ograniczające się wyłącznie do przesyłania raz w tygodniu tekstu typu "przeczytaj temat... i zrób ćwiczenia...", jak się domyślam do wszystkich uczniów z danego rocznika*

jednocześnie. I tym sposobem można w jeden dzień "zaliczyć" tygodniową edukację swoich uczniów. Do tego nie trzeba nauczyciela, dla mnie to rażąco niedopełnienie obowiązków! Brakuje zajęć z użyciem mikrofonu na niektórych lekcjach i w związku z tym uczniowie będą mieli ogromne zaległości w zasadzie nie do nadrobienia. Na szczęście większość nauczycieli potrafiła stanąć na wysokości zadania. To nie są zarzuty, tylko subiektywne odczucia odnośnie zdalnego nauczania w szkole podstawowej.

2.3. ANALIZA ANKIET PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD NAUCZYCIELI

2.3.1 Charakterystyka respondentów

W ankiecie wzięło udział **660 nauczycieli**. Zdecydowaną większość respondentów **83% (548 osób) stanowią kobiety, natomiast 17% (112 osób) ankietowanych to mężczyźni**. Najlicniejszą grupę respondentów **58% stanowią nauczyciele w wieku 45-60 lat**, drugą co do wielkości grupą badawczą byli nauczyciele w wieku 30-44 lat, którzy stanowią 37%; najmniej liczne grupy respondentów stanowili nauczyciele powyżej 60 lat - 3% oraz nauczyciele poniżej 30 lat -2%.

Jak wynika z analizy ankiet **53% uczestników badania to nauczyciele powyżej 21 lat pracy, 32% badanych nauczyciele pracujący w szkole od 11 do 20 lat; 10% respondentów to nauczyciele ze stażem pracy 6-10 lat; 5% stanowią najmłodszy stażem nauczyciele.**

41% uczestników badania to nauczyciele szkół podstawowych klas IV-VIII; 19% badanych stanowią zarówno nauczyciele szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych -liceum ogólnokształcące jak i szkół ponadpodstawowych/ponadgimnazjalnych – technikum; 17% nauczyciele szkół podstawowych klas 1-3; najmniej liczną grupę, tj. 4% stanowią nauczyciele szkół ponadpodstawowych/ ponadgimnazjalnych - szkoła branżowa.

Badani nauczyciele to reprezentanci wszystkich przedmiotów, nauczyciele pracujący w bibliotece, świetlicy oraz pedagodzy i psychologzy szkolni.

2.3.2 Analiza ankiet wśród nauczycieli

Pytania 6,7. Czy kiedykolwiek wcześniej miałeś/aś doświadczenia z edukacją zdalną swojego dziecka? Jeśli tak, to podaj jakie?

Wcześniejsze doświadczenie z edukacją zdalną miało **tylko 8% respondentów, 92% nigdy wcześniej nie spotkało się z tą formą nauczania**. Nauczyciele, którzy doświadczyli nauki zdalnej, wskazali, że do tej pory pracowali np.: „z uczniem przewlekle chorym (leczonym onkologicznie) - przez Internet”, realizowali: „kursy na platformie MOODLE”, „projekt ENO (edukacja na odległość) - przygotowanie do podstawowej matury z fizyki w postaci cyklu lekcji, które umieszczono na platformie edukacyjnej”.

Pytania 8, 9. Czy w Twojej szkole pracujecie zdalnie w ramach jednego systemu (np. Classroom, Teams -Office365 itp.) Jeśli tak, to podaj w jakim?

Zdania respondentów są podzielone: **54% nauczycieli pracowało zdalnie w ramach jednego systemu**, natomiast **46% ankietowanych korzystało z różnych platform, aplikacji lub nie korzystali z żadnych**. Najwięcej respondentów wskazuje, że używa w pracy zdalnej między innymi: Microsoft Teams, Zoom, Google (classroom, meet, gmail) e-podręczniki, Facebooka, Messengera, Quizlet, Kahoot, Webex, Discord.

Pytanie 10. W jaki sposób realizujesz edukację zdalną? Zaznacz każdą właściwą dla Ciebie odpowiedź...

Głównymi formami edukacji zdalnej, które wskazali nauczyciele są:

- **przesyłanie uczniom informacji o stronach, jakie mają przeczytać i ćwiczeniach, które mają wykonać (w zabranych do domu ćwiczeniach, zeszytach i podręcznikach)- 31,2%;**
- **korzystam z narzędzia do edukacji online, np. eduelo, Learning Apps, e-nauczanie, Google Classroom, Teams – 28,8%;**
- **wysyłam uczniom dokument z zadaniami na poszczególne dni (zebrany harmonogram wszystkich zadań) -25,9%;**
- **wysyłam uczniom linki do lekcji online/materiałów, które znajdują w Internecie – 25%;**
- **prowadzę lekcje na żywo (np. Zoom, Skype) – 23,5%;**
- **prowadzę indywidualne konsultacje z uczniami -15,6%;**
- **nagrywam lekcje video – 2,7%.**

Z tego badania wynika, że nauczyciele posługują się wyżej wymienionymi formami pracy. Niestety, wśród ankietowanych są osoby, które w ogóle nie korzystają z platform, aplikacji wspierających pracę zdalną.

Pytanie 11. Jeśli nie korzystasz z żadnej z powyższych form nauki zdalnej lub korzystasz dodatkowo jeszcze z niewymienionej powyżej formy nauki zdalnej napisz jak ją prowadzisz...

Na to pytanie otwarte odpowiedzi udzieliło **658 nauczycieli**. Wśród najczęściej pojawiających się form pracy zdalnej, nauczyciele wskazali:

- *Discord;*
- *Platformy do przeprowadzenia testów;*
- *Komunikatory;*
- *Praca na platformie Drive;*
- *Najczęściej wysyłam materiały, karty pracy na e-mail;*
- *Komunikuję się telefonicznie zarówno z uczniem, jak i z rodzicem;*
- *Przesyłam lekcje na pocztę rodziców oraz informacje w e-dzienniku;*
- *Zamieszczam szczegółowe konspekty lekcji na dysku Google, uzupełnione o linki i materiały tłumaczące zagadnienia, kontakt mailowy z uczniami w razie problemów;*
- *Korzystam z aplikacji wordwall.com, jigsawplanet;*
- *Korzystam liveworksheets.com;*

- Korzystam dodatkowo z aplikacji m.in Quizlet, edpuzzle, digipuzzle, aplikacje do tworzenia rebusów, wykorzystuję gry interaktywne;
- LearningApps , kahoot , Quizlet , Liveworksheet , genially.

Pytanie 12. Co sprawia Ci trudność w prowadzeniu edukacji zdalnej?

Najwięcej trudności w prowadzeniu edukacji zdalnej sprawiają badanym nauczycielom następujące kwestie:

- **Brak pewności, czy uczniowie wykonują zadania samodzielnie – 37,7%;**
- Czasochłonność całego procesu – 36,1%;
- Braki sprzętowe uczniów – 24,2%;
- Obciążenie emocjonalne związane z zagrożeniem koronawirusem – 13%;
- Problem z łączem internetowym – 11,5%;
- Moje braki sprzętowe -10,6%.

Pytanie 13. Jeżeli masz inne problemy niż te wymienione powyżej opisz je w kilku słowach:

Na to pytanie odpowiedziało **659 nauczycieli**. Najczęściej respondenci wskazują następujące problemy:

- *Brak kontaktu bezpośredniego z uczniem;*
- *Dużo czasu spędzonego przed komputerem. Problemy ze wzrokiem i kręgosłupem;*
- *Brak możliwości kontaktu z rodzicami - brak dziennika elektronicznego;*
- *Brak wiary w efektywność takiego nauczania;*
- *Bardzo ubolewam, że moja placówka nie korzysta z żadnej platformy edukacyjnej- ułatwiłoby to pracę uczniom, rodzicom i nauczycielom. Ograniczyło problem z przepływem informacji bo wtedy mamy wszystko w jednym miejscu;*
- *Zawieszanie się komputera, przeciążenie serwerów, niekiedy brak dostępu do dziennika elektronicznego;*
- *Muszę doskonalić obsługę programów do edukacji zdalnej, aby w pełni wykorzystać ich możliwości;*
- *Problem z pogorszeniem wzroku - brak przygotowania odpowiednich okularów do tak długiej ilości godzin spędzonych przed monitorem komputera, łzawienie i ból;*
- *Realizacja lekcji w domu, brak osobistego kontaktu z ludźmi, zbyt dużo czasu spędzonego przy komputerze;*
- *Roszczeniowość uczniów, gdy zdobyli bardzo dobre oceny podczas zdalnego nauczania a wcześniejsze wyniki były poniżej przeciętnej;*
- *Ból kręgosłupa, problemy ze wzrokiem od wielogodzinnego siedzenia przed komputerem. Nauczyciele to wspaniała grupa ludzi, którzy zawsze staną na wysokości zadania dla dobra dzieci. Zgodnie z zasadą pedagogiki dobre słowo w ich kierunku jest mile widziane i motywuje do pracy;*
- *Ujawnianie swojego wizerunku. Brak kontaktu z niektórymi uczniami. Niesamodzielna praca uczniów;*
- *Niektórzy uczniowie i rodzice nie odczytują regularnie wiadomości i zadań;*

- Brak samodzielności uczniów podczas wykonywania zadań;
- Brak narzędzi do pracy zdalnej oferowanej przez szkołę;
- Nie da się zrobić zajęć praktycznych zdalnie. Nawet gdyby to uczeń ma ćwiczyć a nie patrzeć jak ja coś wykonuje na YT;
- Dyrekcja szkoły pozostawiła nauczycieli bez pomocy, nie zorganizowała żadnego narzędzia pracy, nie stworzyła bazy mailowej uczniów. Szkoła zmarła, dyrekcja nie wiedziała co robić. Więc czekaliśmy-my nauczyciele. Trzeba to powiedzieć!!! Nasza szkoła nie zdała egzaminu w tym trudnym czasie, myślę że nasza dyrekcja nie zdała egzaminu. (...)To szkoła średnia!!! Jak dyrekcja tak potraktowała nauczycieli to nauczyciele prowadzili nauczanie za pomocą maili klasowych;
- Współpraca z rodzicami, którzy mają jedynie wspierać swoje dziecko, a nie je wyręczać. Rodzice jeszcze mniej znają się na obsłudze komputera, niż ich dziecko z niepełnosprawnością intelektualną. Wiele problemów rodzinnych, które wpływają bezpośrednio na jakość pracy dziecka. Brak posiadania komputera w domu przez dziecko;
- Brak dziennika elektronicznego (...), brak bazy danych uczniów (...), brak zainteresowania dyrekcji jak nauczyciel sobie radzi -nauczyciel pozostawiony sam sobie;
- Nie mam żadnych problemów, jestem nauczycielem, który jeśli będzie trzeba, to będzie nauczać nawet w podziemiach. Uwielbiam swoją pracę, śmieszę mnie narzekania innych;
- Jednoczesna opieka nad małymi dziećmi w domu oraz zdalne lekcje prowadzone przez rodziców , którzy są nauczycielami jest sporą przeszkodą;
- Mam problem z zaakceptowaniem edukacji zdalnej w formie, iż jeden n-l prowadzi zdalnie 50% zajęć a inny 1% i dostają tę samą pensję, coś tu nie tak, brak ujednolicenia w zarządzaniu, brak racjonalnego konceptu;
- Pracuję w kilku szkołach, w każdej jestem dociśnięty innymi rozwiązaniami i to wszystko razy kilka (e-dzienniki, poczty służbowe, platformy, komunikatory, wymuszone sytuacją szkolenia), generalnie zbyt duża ilość technologii;
- Brak ustalonego harmonogramu zajęć przez dyrekcję szkoły;
- Problem z bezpieczeństwem online, strach przed wyciekiem informacji lub atakiem hakerów;
- Obciążenie wychowawcy dodatkowymi czynnościami. Praca 24 godziny na dobę. - Korzystanie ze swojego sprzętu: laptop, telefon, Internet, prąd;
- Korzystam z darmowej aplikacji Teams dla szkół w ramach pakietu Office 365 i nie wszystkie aplikacje są w pełni dostępne dla mnie-nauczyciela, natomiast moi uczniowie z nich korzystają i mają w ten sposób "przewagę" technologiczną, np.: w aplikacji white board: widzieć dokładnie , kto z uczniów dopisuje swój tekst. Nauczyciele powinni mieć szkolenia dot. bezpiecznego korzystania z różnych aplikacji;
- (...)Dodatkowo czynnik emocjonalny, czy robię to wystarczająco dobrze, czy może zadaję zbyt dużo(zbyt mało), czy treści są zrozumiałe to są dodatkowe pytania, które mnie nurtują. Poczucie sprawiedliwości przy ocenianiu, trudno mi jest ocenić tak naprawdę

jaki był wkład w daną pracę samego ucznia(w jakim stopniu był w tym samodzielny, a ile przekopiował z Internetu, lub dostał gotową pracę od kolegi).

Pytanie14. Ile średnio czasu przeznaczasz na prowadzenie nauki zdalnej każdego dnia? (liczba godzin, w tym: przygotowanie i sprawdzanie, prowadzenie lekcji)

Z przeprowadzonej analizy ankiet wynika, że **72% nauczycieli** przeznaczają na pracę zdalną **do 8 godzin** dziennie; **28% ankietowanych** podaje, że pracuje **powyżej 8 godzin** dziennie.

Pytanie 15. Oceń jak wygląda edukacja zdalna w Twojej szkole? W skali od 1 do 10, gdzie 10 jest oceną najwyższą? Zaznacz właściwą dla Ciebie odpowiedź.

Zdaniem **305 nauczycieli**, co stanowi **46,5%** edukacja zdalna w szkole jest oceniona **średnio**, z kolei **187 (28%)** nie ma żadnych zastrzeżeń do pracy w swojej placówce, natomiast **168 osób (25,5%)** uważa, że nauczanie online jest prowadzone **bardzo słabo lub w ogóle**.

Pytanie 16. A jak oceniasz jak Tobie idzie edukacja zdalna? W skali od 1 do 10, gdzie 10 jest oceną najwyższą? Zaznacz właściwą dla Ciebie odpowiedź.

327 nauczycieli, co stanowi **49,5%** uważa, że **średnio** radzi sobie z edukacją zdalną, z kolei **207 (31,4%)** **bardzo dobrze** sprawdza się w nauczaniu na odległość, natomiast **126 osób (19,1%)** uważa, że nauczanie online jest prowadzone **bardzo słabo lub w ogóle**.

Pytanie 17. Czy udało Ci się zrealizować materiał?

Zdaniem **88% (584 osoby)** nauczycieli **podstawa programowa** została zrealizowana, natomiast **12% (76 osób)** ankietowanych **nie zdążyło zrealizować** zaplanowanych w danym roku treści podstawy.

Pytanie 18. Czy myślisz, że będziesz musiał/a powtórzyć z uczniami przerobiony zdalnie materiał?

Ankietowani nauczyciele **–41% (271 osób)** **nie potrafią jasno ocenić**, czy będą musieli **powtórzyć z uczniami przerobiony zdalnie materiał**, **31% (202 osoby)** uważa, że należy **powtórzyć** przerabiane w II półroczu roku szkolnego treści, a **28% (187 osób)** nie widzi takiej potrzeby.

Pytanie 19. Biorąc pod uwagę zaistniałe okoliczności co można by zrobić, żeby maksymalnie usprawnić proces prowadzonej przez Ciebie nauki zdalnej? Jakiego wsparcia potrzebujesz? Od kogo oczekiwałbyś/oczekiwałabyś wsparcia w obecnej sytuacji? Napisz proszę w kilku słowach.

Na to pytanie otwarte odpowiedziało **488 osób, co stanowi 58,5% ankietowanych**. Wśród propozycji/ wsparcia dla nauczycieli w pracy zdalnej pojawiły się:

- *Nauczyciele powinni mieć zagwarantowane komputery, rekompensatę za prąd, opłatę Internetu. Miasto powinno zakupić jeden program, przeszkolić nauczycieli. Przeszkolenie można zrobić online w czasie wakacji (ostatni tydzień sierpnia). Cały Konin, wszystkie szkoły powinny pracować na tym samym programie, na takich samych warunkach, oczywiście z możliwością odstępstw. Jeśli coś się w tej edukacji sprawdziło w danej szkole, należy kontynuować, a nie zmieniać. Rodzice mają problemy z pomocą uczniom w wysłaniu załącznika, to co będzie jak im będziemy kazać uczyć się nowych programów? Powinno być również wyraźnie określone (choć przez miasto) , ile godzin nauczyciel spędza online z dziećmi (ja wszystkie lekcje) - dotyczy wszystkich przedmiotów a ile godzin może posyłać im wiadomości w formie plików? Czy posyłając pliki nauczymy ich języków czy przedmiotów ścisłych? Niemożliwe. Nauczyciele wf, plastyki, muzyki, EDB,... podobnych przedmiotów mają wakacje. Niektórzy nawet głośno o tym mówią. A nauczyciele przedmiotów egzaminacyjnych pracują za dwóch. Każdy dostaje całą pensję, ale jaka jest nierówność i niesprawiedliwość. Należy to na poziomie Konina ujednolicić, bo zdalne nauczanie może nas jeszcze czekać i to nie raz;*
- *Komputer służbowy z oprogramowaniem niezbędnym do pracy o dużej pojemności dysku (miejsce na materiały przygotowywane na lekcje, prace uczniów);*
- *Przygotowanie materiałów w formie elektronicznej, przez wydawcę podręczników i ćwiczeń. Udostępnienie sprawnej platformy dla uczniów danej szkoły;*
- *Ujednolicić pracę wszystkich nauczycieli. Określić dokładny czas pracy, w tym czas pracy przy komputerze;*
- *Przede wszystkim sprzęt komputerowy dla nauczycieli i uczniów. Ujednolicić platformę nauki. Uświadomić rodziców i uczniów o odpowiedzialności za udział w kształceniu zdalnym;*
- *Dziennik elektroniczny;*
- *Wsparcie rodziców. Jednolitość systemu nauczania w szkole;*
- *Wprowadzenie obowiązkowych lekcji na żywo zgodnie z planem lekcji, brak udziału w lekcji należy traktować jako niewypełnianie obowiązku szkolnego i odznaczyć nieobecność w e- dzienniku;*
- *Nie mam z tym problemu ale żadna zdalna edukacja nie zastąpi kontaktu bezpośredniego z uczniami. Niestety ogranicza to mój warsztat pracy i to bardzo, jednak nie oczekuję jakiegoś wielkiego wsparcia, ponieważ radzę sobie ze zdalną edukacją;*
- *1) Zobligować do pracy nauczycieli wf, plastyki, muzyki, świetlicy, pedagogów, EDB, techniki, informatyki, nauczycieli wspomagających do pracy sumiennej, tak jak inni nauczyciele. 2) Ustalić, ile godzin każdy nauczyciel musi spędzać z uczniami online, powinno dotyczyć wszystkich nauczycieli. 3) Trzeba uświadomić nauczycielom, że to nie czas wolny.*

W piątek rano wysyłają materiały i mają wolne, tak nie powinno być. 4) Języków, matematyki, fizyki, chemii uczniowie nie nauczą się z plików. Te przedmioty należy wytłumaczyć. 5) Największe obciążenie było dla sumiennych nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych, może nie dla wszystkich-niektórzy też mało robili. 6) Zdalnie zrobić lekcje 30 minutowe, ale dla wszystkich nauczycieli i wszystkich uczniów. Lekcje powinny zaczynać się od 9.00. O godzinie 8.45 każdy wychowawca ma 15 minut dla swoich wychowanków, zwołuje ich ustala co będą robili. 7) Nauczyciele "michałków" powinni mieć zajęcia w szkole dla uczniów chętnych i dla tych, którzy nie odliczają się. 8) Potrzebuje od Wydziału Oświaty dokładnych wytycznych - jak ma wyglądać praca, ile czasu każdy nauczyciel przy komputerze pracuje, jak trwają lekcje w szkole. Jednakowo pracują wszystkie szkoły i wszyscy nauczyciele, bo każdy wypłatę dostaje. 9) Wszystkie dodatkowe zajęcia (wyrównawcze, kreatywne, rewalidacyjne, logopedyczne,....)w zdalnym nauczaniu powinny odbywać się w szkole. One są w małych grupach, odbywanie ich poprzez Internet to wielka pomyłka;

- Lepsze narzędzia do prowadzenia zajęć na żywo;*
- Systemowo zwracać większą uwagę na dobrostan uczniów, relacje z uczniami i między uczniami. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia jest to o wiele ważniejsze niż dydaktyka. Przestać mówić o realizacji podstawy nauczania, a wrócić do rozmów o uczeniu. Zapewnić uczniom dobry sprzęt, dostęp do Internetu;*
- Doceniam to, że dyrekcja pozostawiła mi autonomię w kwestii realizacji zdalnej edukacji, ale nie przeszkadzać to jednak za mało. Oczekiwałam spójnej, wypracowanej wspólnie, opartej o pewne ramy wizji tego, jak w mojej szkole realizuje się zdalne nauczanie. Jestem przekonana, że usprawniłoby to pracę nauczycielom, wprowadziło jasne zasady dla uczniów i ich rodziców. Już samo doświadczenie dotychczasowego zdalnego nauczania-uczenia się pozwala na pewne wnioski, co się sprawdziło, a co należałoby zmienić. W ramach Szkoły Naszych Marzeń z dużą ciekawością uczestniczyłam w spotkaniu on-line z Ewą Radanowicz, które jedynie upewniło mnie w przekonaniu, jak ważne jest mądre przywództwo, pewna wizja. Z drugiej strony było to bardzo inspirujące. Zdecydowanie, niezależnie od rozwoju sytuacji z pandemią, uważam takie spotkania z liderami w edukacji za bardzo potrzebne. Dużo czasu, szczególnie w pierwszych tygodniach zajęło mi poznawanie różnego rodzaju narzędzi, którymi się posługuję. Z dnia na dzień otrzymałam dostęp do platformy Office 365 i prawie żadnego wsparcia, poza podstawowymi instrukcjami, jak się nią posługiwać. Miałam dużą motywację, żeby oglądać webinaria, tutoriale, które ułatwiły mi wykorzystanie możliwości programu. Chcąc skutecznie zdalnie nauczać potrzebna jest wiedza i rozważne korzystanie z dostępnych narzędzi. Ponadto przed miesiącem zepsuł mi się całkowicie prywatny laptop i wtedy zostałam z tym sama, zaproponowano mi jedynie przychodzenie do szkoły i pracę na komputerze stacjonarnym. Nie mogę też pogodzić się z nierównym dostępem moich uczniów do sprzętu, Internetu, co z góry wyklucza niektóre dzieci. Czytałam w "Gazecie Wyborczej" o ciekawych rozwiązaniach m.in. w kwestii Internetu wprowadzonych jeszcze przed pandemią przez samorząd w Rzeszowie, co potem znacznie ułatwiło zdalne nauczanie. Problemów jest znacznie więcej, ale te uznaję za najistotniejsze.*

3. WNIOSKI I REKOMENDACJE

WNIOSKI

Zalety i pozytywne spostrzeżenia związane z pracą zdalną:

- Połowa ankietowanych uczniów ceni sobie elastyczny czas nauki;
- Uczniowie doceniają możliwość dostosowania tempa i sposobu uczenia się do swoich własnych upodobań;
- Część nauczycieli wykazała się kreatywnością i przedsiębiorczością w zapewnieniu sobie narzędzi pracy oraz przeszkoleniem się z nowych technologii;
- Ankietowani uczniowie i rodzice docenili zaangażowanie dyrektorów oraz nauczycieli szkół, w których natychmiast wprowadzono edukację zdalną.

Problemy i spostrzeżenia związane z edukacją zdalną:

- Dzieciom i młodzieży najbardziej brakuje bezpośredniego kontaktu zarówno z rówieśnikami, jak i nauczycielami;
- Uczniowie i rodzice wskazują na problemy związane z brakiem lub ograniczonym kontaktem z nauczycielami;
- Nauczyciele również sygnalizują, że mają ograniczony lub całkowity brak kontaktu z uczniami i ich rodzicami;
- Wszystkie ankietowane grupy respondentów podkreśliły, że kształcenie na odległość było prawidłowo realizowane tylko w niektórych konińskich szkołach;
- Nauczyciele wskazują, że do prawidłowej realizacji edukacji zdalnej brakuje im dostępu do odpowiedniego sprzętu komputerowego, oprogramowania i szybkiego łącza internetowego;
- Problemem jest również konieczność dzielenia komputera z innymi domownikami;
- Nadal są szkoły, które nie posiadają dziennika elektronicznego, co uniemożliwia bezpośredni kontakt online z uczniami i ich rodzicami;
- Pojawiły się również głosy, że niektórzy dyrektorzy nie zareagowali na wyjątkową sytuację edukacyjną i nie zorganizowali w prawidłowy sposób nauczania zdalnego;
- W pracy zdalnej nauczycieli przeważały metody podawcze;
- Nauczyciele poświęcali więcej czasu na przygotowanie materiałów;
- Przeszkodą w zdalnej edukacji okazały się również trudności uczniów w samodzielnym uczeniu się;
- Zarówno uczniowie jak i rodzice wskazali, że uczniowie mają zbyt wiele obowiązków i są za bardzo obciążeni pracą zdalną;
- Część ankietowanych zwróciła również uwagę na sferę emocjonalną uczniów, rodziców i nauczycieli, która związana była z pandemią oraz rzeczywistością wypełnioną niepewnością, lękiem oraz obawami; większość rodzin zaczęła spędzać ten czas wspólnie ze sobą – bez przerwy, niestety nie zawsze z dobrymi emocjami;

- Nauczyciele często podkreślali, że brakowało im umiejętności związanych z obsługą platform i aplikacji do zdalnego nauczania;
- Wśród uczniów i rodziców zwrócono uwagę na uczucie zagubienia, które było wywołane nadmiarem przesyłanych przez nauczycieli wiadomości za pośrednictwem różnych komunikatorów;
- Wśród nauczycieli pojawiło się poczucie niesprawiedliwości, w ankietach zwrócono uwagę, że część nauczycieli była zaangażowana w edukację zdalną i przygotowywała lekcje na żywo, byli do dyspozycji uczniów, przygotowywali ciekawe formy uczenia, podczas gdy inni ograniczali się tylko do wysłania listy zadań i linków raz w tygodniu lub w ogóle nie wykazywali się żadną aktywnością.

REKOMENDACJE:

- Warto wprowadzić jedną platformę edukacyjną w szkole;
- Określić jednolite dla wszystkich szkół standardy nauczania zdalnego;
- Należy zorganizować i przeprowadzić szkolenia dla nauczycieli z obsługi platform oraz popularnych, bezpłatnych aplikacji;
- Zwracać uwagę, by wysyłane przez nauczyciela materiały online czemuś służyły; należy pamiętać o omówieniu, skomentowaniu i wspólnym przedyskutowaniu wykonanych przez uczniów prac;
- Należy indywidualizować pracę z uczniem, dostosować ją do potrzeb i możliwości każdego, w tym do osób z niepełnosprawnościami, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, będących w szczególnych sytuacjach życiowych;
- Rozwijać relacje poprzez częsty kontakt i rozmowy online, pamiętając, że nasi uczniowie potrzebują bezpośredniego kontaktu zarówno z rówieśnikami jak i nauczycielami;
- Doposażyć szkoły w potrzebny sprzęt komputerowy oraz oprogramowania niezbędne do pracy online;
- Usprawnić pracę pedagogów i psychologów szkolnych, którzy powinni wspierać uczniów, rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, organizowaniu konsultacji indywidualnych, w tym dodatkowych warsztatów dla uczniów na temat samodzielnego uczenia się;
- Ograniczyć liczbę zadawanych prac domowych;
- Wprowadzić na potrzeby edukacji zdalnej inne zasady oceniania i sprawdzania wiedzy oraz umiejętności uczniów;
- Zorganizować pracę online w mniejszych grupach uczniowskich.

Konin, czerwiec 2020r.

Szkoła Naszych Marzeń